

บทที่ 5

สรุปรายงานการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน และการสรุปผลการวิจัย

การวิจัยการศึกษา แนวทางการออกแบบและการบูรณะโบราณสถานเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ กรณีศึกษา : อาคารศศิพงษ์ประไพ อาคารจุฬารัตนาภรณ์ อาคารอาทรทิพย์ นิवास และอาคารเอื้อนอาษฐ์แถมถวัลย์ เป็นงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ฯ และวังสุนันทาในอดีต ที่มีเรื่องราวเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ของชาติ และสามารถนำไปเป็นข้อมูลเสริมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในมหาวิทยาลัยตามแผนนโยบายที่กำหนดให้มหาวิทยาลัย ฯ เป็นศูนย์กลางแห่งศิลปวัฒนธรรมกรุงรัตนโกสินทร์ รวมถึงสามารถใช้ประกอบการวางแผนการใช้พื้นที่อาคารและกำหนดงบประมาณในการบูรณะปรับปรุงตำหนักที่เหลืออยู่ในอนาคต อีกทั้งยังได้แนวทางในการอนุรักษ์ทั้งทางสถาปัตยกรรม ที่สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลในการเผยแพร่ความรู้ให้แก่สาธารณะทั่วไป เพื่อนำไปใช้ประกอบการศึกษาและปรับปรุงอาคารที่มีลักษณะเดียวกัน เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาในการออกแบบและก่อสร้างอาคารในอดีต ให้มีความยั่งยืนต่อเนื่องจากรุ่นสู่รุ่น

5.1.1 รวบรวมข้อมูลเบื้องต้น

การดำเนินการวิจัยเบื้องต้นเริ่มจากการเก็บรวบรวม และศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการทั้งหมด อาทิเช่น เอกสาร ตำรา งานวิจัย สิ่งพิมพ์ ทฤษฎีและแนวคิด เป็นต้น เพื่อที่จะนำข้อมูลเหล่านี้มาเป็นข้อมูลในการดำเนินการวิจัยในขั้นต่อไป โดย แบ่งเนื้อหาที่ทำการศึกษออกเป็น 3 ประเด็นได้แก่

- 1) ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาและอาคารโบราณสถาน
- 2) แนวทางในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม

3) วิเคราะห์การบูรณะโบราณสถานเชิงวิศวกรรม

5.1.2 ขั้นตอนการสำรวจ

ทำการสำรวจอาคาร โบราณสถาน ตำแหน่งที่ 4 หลัง เพื่อศึกษา เก็บข้อมูล ลักษณะทาง ภายนอก และ สถาปัตยกรรม ทั้งหมด ในสภาพปัจจุบัน เพื่อนำไปเป็น ฐานข้อมูลของ อาคารรวมถึงทำการ วิเคราะห์การ งานใช้พื้นที่ภายในตามแผนที่มหาวิทยาลัยกำหนด และสัมภาษณ์ เชิงลึกกับผู้ที่เกี่ยวข้องและมีความรู้ (In-depth Interview) โดยแบ่งกลุ่มการสัมภาษณ์ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มที่ 1 ทางด้านประวัติศาสตร์ของวังสุนันทา กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และกลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านงานอนุรักษ์โบราณสถาน จำนวน 3-5 คน เพื่อสอบถามถึงความเป็นมา สภาพปัญหา แนวทางในการพัฒนา แนวทางในการอนุรักษ์และ ประโยชน์ที่จะได้รับ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการ ออกแบบปรับปรุง

5.1.3 สรุปผลการวิจัย

จากผลของการวิจัย ที่ได้ทำการ วิเคราะห์ แปรผลจากข้อมูล ที่รวบรวมมา พบว่า ลักษณะของสถาปัตยกรรมที่สร้างขึ้นในสวนสุนันทาทันทีหมดจากการที่สำรวจโบราณสถานตำแหน่ง ที่ 4 หลัง มีความเกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ กล่าวคือ เป็นตำแหน่งที่มี เจ้านายที่มีพระอิสริยยศสูง ประทับอยู่เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๕ โดยตัวอาคาร ก่อสร้างเป็น โครงก่ออิฐฉาบปูน ซึ่งตำแหน่งที่ สร้างขึ้นใหม่ในช่วงยุคนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นตำแหน่งหลังเดี่ยว โดดๆ ไม่มีลักษณะเป็นเรือนหมู่แบบ ไทย ความสูงมีตั้งแต่ 2 ชั้นขึ้นไปจนถึง 4 ชั้น รูปแบบ การตกแต่งของสถาปัตยกรรมมีอิทธิพล แบบ ตะวันตก เช่น มีการตกแต่งผนังก่ออิฐฉาบปูนให้คล้ายกับการก่ออิฐก่ออิฐก้อนใหญ่ หน้าต่างบานเป็น เกล็ดไม้หรือบานไม้ลูกฟัก ส่วนช่องแสงตอนบนมักเป็นรูปโค้งหรือตัดตรง หลายแห่งประดับด้วย ไม้ฉลุกลายเป็นช่องลม มีการทำซุ้มหน้าต่างเป็นลวดบัวแบบตะวันตกแต่หลังคามักเป็นแบบหลังคา จั่วหรือปั้นหยา มุงด้วยกระเบื้องแบบจีนเหมือนสมัยรัชกาลที่ 4 มีลักษณะเด่นอีกประการหนึ่ง คือ การนำบันไดมาไว้ภายในตำแหน่ง ซึ่งบันไดดังกล่าวนี้มี 2 แห่ง ด้วยกัน แห่งหนึ่งเป็นบันไดใหญ่ เป็นทางที่เสด็จและเป็นทางสำหรับผู้มาเฝ้าแทน อีกแห่งหนึ่งเป็นบันไดเวียนทำด้วยไม้ หรือบันได ขนาดเล็ก เป็นทางสำหรับข้าหลวงคนรับใช้ขึ้นลง

การออกแบบและการบูรณะโบราณสถานเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่จึง คำนึงควบคู่ไปกับการอนุรักษ์โบราณสถาน ทั้งนี้ก็เพื่อให้ดำรงไว้ซึ่งรูปแบบของสถาปัตยกรรมที่มี ความงดงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตัวอาคาร แต่เสริมสร้างความเป็นสมัยใหม่เข้าไปในการ ตกแต่งออกแบบภายในและการใช้สอยอาคารเพื่อดำเนินตามแผนนโยบายของมหาวิทยาลัยฯ ที่ ต้องการให้พื้นที่เป็นศูนย์กลางแห่งศิลปวัฒนธรรมกรุงรัตน โกสินทร์ โดยทำการจำลองภาพต้นแบบ

อาคาร ที่แสดงรายละเอียดตัวอาคาร โครงสร้างและพื้นที่ใช้สอย เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป ดังนี้

- 1) อาคารศศิพงษ์ประไพ : แพทย์แผนไทย
- 2) อาคารจุฬารัตนาภรณ์ : พิพิธภัณฑสถาน
- 3) อาคารอาทรทิพย์นิवास : พิพิธภัณฑสถานจิตรกรรมแห่งกรุงรัตนโกสินทร์
- 4) อาคารเอื้อนอาชว์แถมถวัลย์ : พิพิธภัณฑสถานศิลปะแห่งกรุงรัตนโกสินทร์

ซึ่งจะทำการเผยแพร่และประเมิน ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ด้วยแผ่นพับ โปสเตอร์ และเอกสารให้แก่กลุ่มเป้าหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.2 สรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่ส่งผล โดยตรงและทางอ้อมให้กับการทำงานวิจัย เกิดจากตัวแปรทางด้านกายภาพที่ไม่สามารถควบคุมได้ที่ทำให้การดำเนินงานวิจัยติดขัด ล่าช้า ได้แก่

5.2.1 อุปสรรคจากการสำรวจอาคารเพื่อเก็บรายละเอียด

เนื่องจากอาคารบางอาคารยังมีการใช้งานอยู่และยังทำการเคลื่อนย้ายอุปกรณ์ เครื่องใช้ภายในอาคารไม่เสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ได้ จึงทำให้การเข้าสำรวจพื้นที่ล่าช้าไปด้วยเพราะไม่สะดวกในการสำรวจเก็บรายละเอียด

5.2.2 อุปสรรคจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากการนัดสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่สามารถกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนได้เพราะแต่ละท่านมีเวลา ตารางงานที่ไม่ตรงกันและอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จึงทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญในส่วนนี้เกิดการล่าช้าขึ้นจากเดิม

5.2.3 การจำลองภาพต้นแบบ

เนื่องจากการสร้างภาพจำลองต้นแบบอาคารมีการใช้โปรแกรมที่ซับซ้อนและใช้ระยะเวลาในการทำค่อนข้างนานพอสมควร เมื่อได้ข้อมูลในการสร้างภาพจำลองต้นแบบอาคารเข้าเท่าไรการทำงานในส่วนนี้ก็จะถูกดึงให้ช้าลงด้วย เพราะไม่มีข้อมูลที่มากเพียงพอในการสร้างภาพจำลองต้นแบบอาคาร

5.3 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยโครงการ การศึกษา แนวทางการออกแบบและการบูรณะโบราณสถาน เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ กรณีศึกษา : อาคารศศิพงษ์ประไพ อาคารจุฬารัตนาภรณ์ อาคารอาทรทิพย์ นิवास และอาคารเอื้อนอาชว์แถมถวัลย์ มีข้อเสนอแนะที่จะต้องพิจารณาเพิ่มเติมจากการ

วิจัย ได้แก่ การกำหนดทิศทางการศึกษาทฤษฎี แนวทาง ในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมให้เกิดความชัดเจน เนื่องจากขอบเขตแนวทางในการอนุรักษ์ค่อนข้างกว้างและมีอยู่หลายหัวข้อจึงจำเป็นต้องศึกษาให้ทฤษฎี แนวทางนั้น อย่างละเอียดรอบคอบ พร้อมกับวิเคราะห์ทฤษฎีแนวทางที่ตรงกับความต้องการเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการออกแบบและบูรณะโบราณสถานนั้นๆ อย่างถูกต้อง

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) นาย วินัย หมั่นคติธรรม
(ภาษาอังกฤษ) Mr.Winai Mankhatitham
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3110400555283
3. ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าสาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่องานสถาปัตยกรรม
4. ที่อยู่ เลขที่ 226/10 ถ.สุขสวัสดิ์ ต.บางพึ่ง อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ 10130
โทรศัพท์ 02-4626408 มือถือ 081-8097070 E-mail: winai_555@hotmail.com
ที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เลขที่ 1 ถ.อุทงนอก แขวง วชิระ เขตดุสิต
กรุงเทพฯ 10300 โทรศัพท์ 02-1601450 โทรสาร 02-1601440
5. ประวัติการศึกษา
ปริญญาตรี วท.บ เทคโนโลยีสถาปัตยกรรม วิทยาครูพระนคร
ปริญญาโท สด.ม สถาปัตยกรรมเขตร้อน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษทางด้านคอมพิวเตอร์ ด้านอนุรักษ์โบราณและการ
ประหยัคพลังงาน
7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ
งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว
 - งานวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบทางสถาปัตยกรรมของอาคารโบราณสถานใน
สถาบัน ราชภัฏสวนสุนันทา กรณีศึกษา : อาคารพิสมัยพิมลสัตย์
ปีที่พิมพ์ พ.ศ.2547 การเผยแพร่ เอกสารวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนัน
ทา แหล่งทุน สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 - งานวิจัยเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมรัตนโกสินทร์ กลุ่ม ศิลปกรรมและ โบราณคดี
ปีที่ พิมพ์ พ.ศ.2548 การเผยแพร่ เอกสารวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนัน
ทา แหล่งทุน สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 - งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาผังแม่บทของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพื่อเป็น
ศูนย์กลาง ทางด้านศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงรัตนโกสินทร์

ปีที่ พิมพ์ พ.ศ.2552 การเผยแพร่ เอกสารวิชาการ “การนำเสนอผลงานวิจัยแห่งชาติ 2552” (Thailand Research Expo 2009) แหล่งทุน สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

- งานวิจัยเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพกรอบอาคารเพื่อการประหยัดพลังงาน กรณีศึกษาอาคารสำนักงานอธิการบดีและศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ปีที่พิมพ์ พ.ศ.2552 การเผยแพร่ –

แหล่งทุน สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

- บทความวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์รูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น กรณีศึกษา : อาคารที่พักแบบโฮมสเตย์ จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง รูปแบบโฮมสเตย์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมของ จังหวัดสมุทรสงคราม

ปีที่พิมพ์ พ.ศ.2553 การเผยแพร่ เอกสารวิชาการ “การนำเสนอผลงานวิจัย

แห่งชาติ 2553” (Thailand Research Expo 2010) แหล่งทุน สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

เสาวภา ไพทยวัฒน์ (2538) พื้นฐานวัฒนธรรมไทย แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา. เอกสารวิชาการ ฉบับที่ 87. กรุงเทพฯ.สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.

กรมศิลปากร, (2536) รายงานการศึกษากรณีการเกิดการผุกร่อนในโบราณวัตถุและโบราณสถาน โดยกรมศิลปากร พ.ศ. 2536. เอกสารฉบับพิเศษ "ทรัพย์ในดิน" เนื่องในงานกฐินพระราชทาน วัดพระศรีมหาธาตุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2535 ,มปท

ณัฐพงศ์ เพ็ชรเชลงเอก , (2545) เรือนอัครลักษณ์พื้นถิ่นไทย 2002.ปริญญาานิพนธ์หลักสูตรสถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร

บัณฑิต จุลาสัย,รศ.ดร.,(2546) การผลกระทบสิ่งแวดล้อมกับการออกแบบสถาปัตยกรรม.กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปิ่นรัชต์ กาญจนัญญัติ, (2552) การอนุรักษ์มรดกสถาปัตยกรรมและชุมชน.กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิชญา บุญภินันท์, (2545) แนวความคิดในการออกแบบอนุรักษ์ อุโบสถวัดบางยี่ขัน บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร,กรมศิลปากร.มปท

พีรพงศ์ จันทรา, (2544) เรือนอัครลักษณ์พื้นถิ่นไทย 2002.ปริญญาานิพนธ์หลักสูตรสถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภัทร์ สีสัมพรโรจน์, (2550)แนวทางการอนุรักษ์โบราณสถานเพื่อใช้ประโยชน์ใหม่ : กรณีศึกษาพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติแห่งประเทศไทย และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว.ปริญญาานิพนธ์หลักสูตรสถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มยุรี สุภังคณาช ,(2545) การศึกษาเพื่อเสนอแนวทางในการอนุรักษ์วัดในชุมชนริมคลองอ้อมจังหวัดนนทบุรี. ปริญญาานิพนธ์หลักสูตรสถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร

รายงานฉบับสมบูรณ์ (2550) โครงการศึกษา ขุดค้น และขุดแต่งทางโบราณคดี ภายในพื้นที่กระทรวงพาณิชย์ (เดิม) . ภาควิชาโบราณคดี คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

ฤทัย ใจจงรัก.รศ, (2539) เรือนไทยเดิม.กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร,(2537) พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม.กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรศิริ ปาณินท์, (2539) บ้านและหมู่บ้านพื้นถิ่น. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อรศิริ ปาณินท์, (2542) เรือนพื้นบ้านไทย-มอญ. กรุงเทพฯ.มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อรศิริ ปาณินท์, (2547) ภูมิปัญญาท้องถิ่นในระบบนิเวศวัฒนธรรมการอยู่อาศัยที่ยั่งยืนของคนไทย. กรุงเทพฯ.มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อรศิริ ปาณินท์, (2548)-รายงานสรุปผลงานวิจัยโครงการส่งเสริมกลุ่มวิจัย (เมธีวิจัยอาวุโส สกว. 2545-2548) : โครงการภูมิปัญญา พัฒนาการและความสัมพันธ์ระหว่างกันของเรือนพื้นถิ่นไทย - ไทย : คุณลักษณะของสถาปัตยกรรมสิ่งแวดล้อมในเรือนพื้นถิ่น.

ภาษาอังกฤษ

Parker, John ; Mars, Leonard ; Ransome, Paul ; and Stanworth, Hilary. (2003). Social Theory : A Basic Tool Kit. New York : Palgrave Macmillan.

Ritzer, George. (1992). Sociological Theory. 3rd ed. New York : McGraw-Hill, Inc.

Seidman, Steven. (2004). Contested Knowledge : Social Theory Today. 3rd ed. Malden : Blackwell Publishing.